

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

SPRENDIMAS

2025 m. birželio 20 d. Nr. 21RE-571

(AG-472/03-2025)

Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš Komisijos narių Edvardo Juciaus (Komisijos posėdžio pirmininkas ir pranešėjas), Vytauto Kurpuveso ir Komisijos Panevėžio apygardos skyriaus narės Sigitos Šimbelytės,

rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos A. T. skundą dėl atsakovo Vilniaus rajono savivaldybės mero potvarkio panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Pareiškėja A. T. (toliau – ir pareiškėja) skundu Komisijos prašo panaikinti skundžiamą Vilniaus rajono savivaldybės mero (toliau – ir atsakovas, Meras) 2025 m. gegužės 8 d. potvarkį Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl nepritarimo gėlo požeminio vandens gavybos gręžinio naudojimo ir įteisinimo (įregistravimo)“ (toliau – Potvarkis) ir įpareigoti instituciją per Komisijos nustatytą laiką priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą (b. l. 2).

Pareiškėja skunde nurodė atsakovo. Komisija 2025 m. gegužės 28 d. rašte Nr. 19R-2130 nurodė, kad atsakovu byloje laikomas Vilniaus rajono savivaldybės meras ir paprašė pareiškėjos pareikšti poziciją, ar sutinka su tokiu ginčo šalių patvarkymu (b. l. 11–12). Pareiškėja 2025 m. birželio 4 d. pateikė Komisijai sutikimą su ginčo šalių patvarkymu (b. l. 20).

Pareiškėja skunde nurodė, kad pagal Mero Potvarkį negali įregistruoti gręžinio, kuris naudojamas nuo 2004 m. balandžio 2 d., yra sudaryta sutartis su Vilniaus vandenimis dėl prijungimo prie Vilniaus nuotekų tinklų (2008 m. rugpjūčio 25 d. Nr. (duomenys neskelbtini)) (b. l. 1–2).

Meras atsiliepime į pareiškėjos skundą nurodė, kad su skundu nesutinka ir pašo jį atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime pažymėjo, kad pareiškėja prašo panaikinti sprendimą, tačiau nenurodo, kokiems teisės aktų reikalavimams jis prieštarauja; pareiškėja nenurodo nei vieno iš Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje numatytų pagrindų, leidžiančių panaikinti Potvarkį. Atsakovas atsiliepime paaiškino, kad 2025 m. balandžio 22 d. Vilniaus rajono savivaldybė gavo pareiškėjos paraišką dėl pritarimo naudoti gėlo požeminio vandens gavybos gręžinį, ir išnagrinėjusi pareiškėjos prašymą, priėmė Potvarkį. Atsakovas išdėstė Lietuvos Respublikos gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo laikinojo įstatymo (toliau – Įstatymas) 1 straipsnio nuostatas; taip pat Įstatymo 3 straipsnio 1 dalį, pagal kurią savivaldybės vykdomoji institucija nepritaria gręžinio naudojimui, kai gręžinys yra viešojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje įrengta ar įrengiama geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra, vadovaujantis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 16 straipsnio 19 dalimi, išskyrus atvejus, kai asmuo, pateikęs paraišką dėl savivaldybės pritarimo naudoti gręžinį, yra sudaręs viešąjį geriamojo vandens tiekimo sutartį dėl geriamojo vandens tiekimo paslaugų gavimo. Atsakovas pažymėjo, kad pareiškėjos gręžinys yra viešojo vandens tiekimo teritorijoje.

Atsakovas nurodė, kad pareiškėja savo skunde nekelia klausimo dėl Potvarkio atitikimo Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAĮ) nuostatoms, todėl atsakovas atskirai dėl to nepasisako; kartu pažymėjo, kad Potvarkis atitinka visus VAĮ keliamus administraciniam sprendimui reikalavimus (b. l. 22–23).

Skundas atmetinas

Byloje nagrinėjamas ginčas dėl Mero Potvarkio, kuriuo nepritarta gėlo požeminio vandens gavybos gręžinio naudojimui ir įteisinimui (įregistravimui), teisėtumo ir įpareigojimo priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Remiantis bylos medžiaga, nustatyta, kad pareiškėja pateikė 2025 m. balandžio 22 d. Paraišką dėl pritarimo naudoti gėlo požeminio vandens gavybos gręžinį (toliau – ir Paraiška, Prašymas) ir prašė leisti naudoti gręžinį, esantį adresu (duomenys neskelbtini). Paraiškoje pažymėjo, kad sudaryta nuotekų tvarkymo viešoji sutartis (b. l. 33–40).

Meras 2025 m. gegužės 8 d. priėmė Potvarkį, kuriuo, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalimi, 25 straipsnio 5 dalimi, Žemės gelmių registre neįregistruotų gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. D1-111 „Dėl Žemės gelmių registre neįregistruotų gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), 5 punktu ir išnagrinėjęs Prašymą bei kartu su juo pateiktus dokumentus, nepritarė gėlo požeminio vandens gavybos gręžinio, esančio (duomenys neskelbtini) (sklypo kadastro Nr. (duomenys neskelbtini)) (toliau – ir Sklypas), naudojimui ir įteisinimui (įregistravimui) Įstatymo 3 straipsnyje nustatyta tvarka (Potvarkio 1 punktą). Informavo, kad Sklypas yra viešojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje įrengta vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo infrastruktūra (Potvarkio 2 punktą). Prisijungimo prie centralizuotų vandentiekio ir buitinių tinklų sąlygoms gauti prašė kreiptis į UAB „Vilniaus vandenys“ arba pateikti sutartį dėl geriamojo vandens tiekimo (Potvarkio 2.1 papunktis) (b. l. 3–4).

Pareiškėja nesutinka su Mero Potvarkiu, prašo šį Potvarkį panaikinti bei priimti teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

2022 m. gegužės 1 d. įsigaliojo Įstatymas, kuris galiojo iki 2025 m. balandžio 30 d. (Įstatymo 8 straipsnio 1 dalis). Pagal Įstatymo (redakcija galiojusi nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2025 m. balandžio 30 d.) 1 straipsnio 1 dalį, Įstatymo paskirtis – šio įstatymo galiojimo laikotarpiu sudaryti teisinę prielaidas asmenims įregistruoti esamus ir Žemės gelmių registre (toliau – ir Registras) neregistruotus gėlo požeminio vandens gavybos gręžinius (toliau – ir gręžinys) Registre arba įrašyti į Registrą gręžinio savininko duomenis, kai šiame registre gręžinio savininko duomenų nėra, kad šie asmenys, vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymu, galėtų gauti leidimą naudoti požeminio vandens išteklius ir jiems nebūtų taikoma Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse numatyta administracinė ir Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme nustatyta juridinių asmenų atsakomybė, Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatyme nustatytas didesnio tarifo mokestis už be leidimo išgautą požeminio vandens išteklių kiekį ir nebūtų Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nustatyta tvarka iš naujo apskaičiuotas (perskaičiuotas) mokestis už požeminio vandens išteklius.

Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad asmuo, norintis įregistruoti Registre jam nuosavybės ar patikėjimo teise priklausantį arba jo valdomą ir (arba) naudojamą Registre neregistruotą gręžinį, turi gauti savivaldybės, kurios teritorijoje planuojama naudoti anksčiau įrengtą gręžinį, vykdomosios institucijos pritarimą. Jis savivaldybės vykdomajai institucijai teikia paraišką dėl savivaldybės pritarimo naudoti gręžinį aplinkos ministro nustatyta tvarka. Savivaldybės vykdomoji institucija, atsižvelgdama į geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planus arba į savivaldybės ir (ar) vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentą, pateikia pagrįstą nuomonę dėl pritarimo ar nepritarimo naudoti gręžinį. Savivaldybės vykdomoji institucija nepitaria gręžinio naudojimui tik tokiu atveju, kai gręžinys yra viešojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje įrengta ar įrengiama geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra vadovaujantis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 16 straipsnio 19 dalimi, išskyrus atvejus, kai asmuo, pateikęs paraišką dėl savivaldybės pritarimo naudoti gręžinį, yra sudaręs viešąją geriamojo vandens tiekimo sutartį dėl geriamojo vandens tiekimo paslaugų gavimo.

Esamų ir Registre neregistruotų gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo tvarką detalizavo Aprašas (redakcija, galiojusi nuo 2022 m. balandžio 26 d. iki 2025 m. gegužės 1 d., Aprašas neteko galios 2025 m. gegužės 1 d.), kuriame buvo nustatyta, kad asmuo, norintis įregistruoti Registre jam nuosavybės ar patikėjimo teise priklausantį arba jo valdomą ir (arba) naudojamą

Registre neregistruotą gręžinį, turi raštu ar elektroniniu būdu pateikti savivaldybės, kurios teritorijoje yra gręžinys, vykdomajai institucijai paraišką dėl pritarimo naudoti gręžinį (toliau – ir paraiška). Paraiškos forma nustatyta Aprašo 1 priede (4 punktas). Savivaldybės vykdomoji institucija, vadovaudamasi Įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi, per Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytus terminus raštu ar elektroniniu būdu (pasirašant kvalifikuotu elektroniniu parašu) pateikia asmeniui pagrįstą nuomonę dėl pritarimo ar nepritarimo naudoti gręžinį (5 punktas).

Nagrinėjamu atveju, pareiškėjai pateiktus Paraišką Vilniaus rajono savivaldybės administracijai, vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalimi, 25 straipsnio 5 dalimi, Aprašo 5 punktu, priimtas ginčijamas Mero Potvarkis, kuriuo nepritarta gręžinio, esančio Sklype, naudojimui ir įteisinimui (įregistravimui) Įstatymo 3 straipsnyje nustatyta tvarka; nurodyta, kad Sklypas yra viešojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje įrengta vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo infrastruktūra.

Komisija pažymi, jog Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Savivaldybės vykdomoji institucija nepritaria gręžinio naudojimui tik tokiu atveju, kai gręžinys yra viešojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje įrengta ar įrengiama geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra vadovaujantis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 16 straipsnio 19 dalimi, išskyrus atvejus, kai asmuo, pateikęs paraišką dėl savivaldybės pritarimo naudoti gręžinį, yra sudaręs viešąją geriamojo vandens tiekimo sutartį dėl geriamojo vandens tiekimo paslaugų gavimo. Taigi, Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje *expressis verbis* įtvirtina, jog sprendžiant dėl pritarimo gręžinio naudojimui atsakovas turi įvertinti ar gręžinys yra teritorijoje, kurioje nutiesta būtent geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra. Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nėra nuostatų dėl nuotekų šalinimo infrastruktūros buvimo teritorijoje. Šiuo aspektu konstatuotina, jog Potvarkyje nepagrįstai vertintos aplinkybės, ar Sklypas yra nuotekų šalinimo infrastruktūros buvimo teritorijoje. Tačiau Komisija vertina, jog minėtas Potvarkio trūkumas nėra esminis, sutrukdęs pareiškėjui suprasti priimto sprendimo esmę. Remiantis viešai prieinamais duomenimis, šalia Sklypo nutiesti vandentiekio tinklai ((duomenys neskelbtini)). Tai patvirtinančius duomenis į bylą su atsiliepimu pateikė ir atsakovas – žemėlapi su (duomenys neskelbtini) gatvėje pažymėtomis vamzdymo linijomis ((duomenys neskelbtini)) (b. l. 24) bei valstybės įmonės Registrų centro Nekilnojamojo turto registro duomenų bazės išrašą, iš kurio matyti, kad adresu (duomenys neskelbtini) registruoti vandentiekio tinklai – vandentiekio vamzdynas (unikalus Nr. (duomenys neskelbtini)), nuosavybės teise priklausantis UAB „Vilniaus vandenys“ (b. l. 25). Ginčo dėl aplinkybės, jog Sklypas yra geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros teritorijoje byloje nėra. Ši aplinkybė pagrįstai nustatyta ir Potvarkyje.

Pareiškėjos teigimu, Sklype įrengtas vandens gręžinys naudojamas nuo 2004 m. balandžio 2 d. Šiuo aspektu Komisija pažymi, jog pagal Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 2 punktą, asmenys, individualiai apsirūpinantys geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkantys nuotekas, turi teisę viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje individualiai išgauti ir naudoti geriamąjį vandenį ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas, kai individualusis geriamojo vandens išgavimas, naudojimas ir (ar) individualusis nuotekų tvarkymas buvo vykdomas iki viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijos nustatymo ir atitinka įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytus geriamojo vandens išgavimo ir nuotekų tvarkymo, nuotekų tvarkymo įrenginių priežiūros, geriamojo vandens saugos ir kokybės, sveikatos apsaugos ir aplinkos apsaugos reikalavimus. Pareiškėjos Sklype įrengtas gręžinys nėra įregistruotas Žemės gelmių registre Įstatymo ar kitų teisės aktų pagrindu. Taigi, teisiškai neregistruotas gręžinys, net jei ir būtų įrengtas iki viešojo vandens tiekimo infrastruktūros įrengimo, savaime negali būti vertinamas *de jure* (pagal įstatymą, teisę) teisėtu vandens išgavimo pagrindu, sukeliančiu tam tikras prievoles kitiems subjektams. Priešingu vertinimu, Įstatymu numatytos esamų ir Žemės gelmių registre neregistruotų gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įregistravimo Žemės gelmių registre prielaidos būtų betikslės, o pats Įstatymo teisinis reguliavimas – beprasmis. Pažymėtina, kad neįregistruoto vandens gręžinio įrengimo ir naudojimo aplinkybės savaime negali būti laikomos teisėtu pagrindu atsakovui nepaisyti Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų. Akcentuotina, kad Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje yra imperatyviai nustatyta, jog nepritariama gręžinio naudojimui tik tokiu atveju, kai gręžinys yra viešojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje įrengta ar įrengiama geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra vadovaujantis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 16 straipsnio 19 dalimi, išskyrus atvejus, kai asmuo, pateikęs paraišką dėl savivaldybės pritarimo naudoti gręžinį,

yra sudaręs viešąją geriamojo vandens tiekimo sutartį dėl geriamojo vandens tiekimo paslaugų gavimo. Nagrinėjamu atveju pareiškėja su skundu Komisijai pateikė Nuotekų šalinimo bei valymo sutartį sudarytą, 2008 m. spalio 17 d. tarp UAB „Vilniaus vandenys“ ir A.T. (objekto tipas: nuotekos, valymas; adresas: (duomenys neskelbtini) (Komisijos pastaba: ištaisyta vietoje „(duomenys neskelbtini)“ į „(duomenys neskelbtini)“) (b. l. 5–6), tačiau byloje nėra pateikta duomenų, kad Sklypo adresu būtų sudaryta geriamojo vandens tiekimo sutartis dėl geriamojo vandens tiekimo paslaugų gavimo.

Įvertinus aptartą teisinį reguliavimą, pagal kurį savivaldybės vykdomoji institucija (pagal Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalį, savivaldybės vykdomoji institucija – meras) nepritaria gręžinio naudojimui tokiu atveju, kai gręžinys yra viešojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje įrengta ar įrengiama geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra (ir nesant ginčo dėl šios faktinės aplinkybės), bei nesant duomenų, jog pareiškėja yra sudariusi geriamojo vandens tiekimo sutartį dėl geriamojo vandens tiekimo paslaugų gavimo, Komisija daro išvadą, jog nagrinėjamu atveju Meras priėmė pagrįstą Potvarkį.

Komisija pažymi, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra išaiškinęs, kad viešojo administravimo subjektų, skirtingai nei privačių asmenų, veikloje taikomas principas – „viskas, kas aiškiai nėra leista, yra draudžiama“. Tad viešojo administravimo subjekto atlikti viešojo administravimo veiksmai, viršijant jam suteiktus įgaliojimus, taip pat ir individualių administracinių aktų leidimas, viršijant suteiktą kompetenciją, yra neteisėti (žr., pvz., 2010 m. vasario 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-35/2010, 2015 m. gruodžio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1217-602/2015, 2023 m. kovo 1 d. nutartis byloje Nr. eA-100-1188/2023 ir kt.).

Komisija, įvertinusi byloje esančius duomenis ir ginčui aktualų teisinį reguliavimą, daro išvadą, jog byloje skundžiamas Mero Potvarkis yra pagrįstas teisės aktų normomis, iš esmės motyvuotas, nurodant ginčui aktualias faktines aplinkybes, priimtas neviršijant suteiktų įgaliojimų, todėl atitinka esminius VAĮ 10 straipsnio 5 dalyje administraciniam sprendimui keliamus reikalavimus ir panaikinti jį nėra teisinio pagrindo. Netenkinus pareiškėjos reikalavimo panaikinti Potvarkį, netenkinamas ir pareiškėjos skundo išvestinis reikalavimas įpareigoti Merą priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą. Pareiškėjos skundas atmetamas kaip nepagrįstas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjos A. T. skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo bylos šalys turi teisę apskųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka.

Komisijos posėdžio pirmininkas

Edvardas Jucius

Komisijos nariai

Vytautas Kurpuvesas

Sigita Šimbelytė